

Rekomendacijos projektų vykdytojams, ką būtina numatyti statybos rangos darbų ir (ar) paslaugų sutartyse

(Rekomendacijos taikomos perkančiosioms organizacijoms ir neperkančiosioms)

Trumpiniai:

VPI – Viešųjų pirkimų įstatymas

PO – perkančioji organizacija

NO – neperkančioji organizacija

CK – Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas

VPT – Viešųjų pirkimų tarnyba

AM – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

Turinys*

1. Bendrosios nuostatos	3
2. Sutarties objektas	3
3. Sutarties šalių teisės ir pareigos, atsakomybė.....	4
4. Sutarties kaina ir mokėjimo tvarka, įskaitant avanso mokėjimo tvarką (jeigu tai numatoma).....	9
5. Sutarties peržiūros sąlygos ar pasirinkimo galimybės (jeigu tai numatoma)	10
6. Paslaugų ir (ar) statybos rangos darbų kokybė, perdavimo ir priėmimo tvarka	11
7. Garantiniai įsipareigojimai	11
8. Sutarties galiojimas, stabdymas ir pratęsimas	11
9. Sutarties keitimo ir nutraukimo galimybės ir pasekmės.....	16
10. Sutarties įvykdymo užtikrinimas	18
11. Ginčų sprendimo tvarka	19
12. Subtiekėjai ir jų keitimo tvarka	19
13. PO vadovo sprendimu skiriamas asmuo (asmenys), atsakingas (atsakingi) už sutarties vykdymą.....	20
14. Baigiamosios nuostatos	20

***Sutarties turinyje nustatyti skyriai gali būti dėstomi PO ar NO nusimatyta tvarka pasirinktinai, stambinami arba neįtraukiami į sutartį, nes nėra aktualūs pagal pirkimo objektą arba pagal vykdomas pirkimo sąlygas, kaip pvz. 7. Garantiniai įsipareigojimai, 12. Subtiekėjai ir jų keitimo tvarka ir pan.**

Siūloma PO ar NO nusistatyti sutartyje ir esminius sutarties pažeidimus kaip pvz. tokiu atveju PO ar NO galėtų nutraukti paslaugų ir (ar) darbų sutartį bei skirti sutartyje numatytas baudas. Šie galėtų būti išsidėstyti visos sutarties apimtyje arba atskirame sutarties skyriuje.

Sutartyse, kurios sudaromos raštu, turi būti nustatyta:

Sutarties struktūra	Paaiškinimai ir pavyzdžiai	Nuorodos	Taikymas	Kitos pastabos
<i>Bendrosios nuostatos</i>			PO ir NO	
<i>Sutarties objektas</i>	Sutartyje turi būti aiškiai nurodomos ir apibrėžiamos perkamos paslaugos ir (ar) darbai. Sutartyje taip pat nurodomas preliminarus, o jei įmanoma, tikslus jų kiekis (apimtis). Kitaip tariant, sutartyje turi būti aiškiai apibrėžiamas pirkimo objektas, kuris nustatytas pirkimo dokumentuose bei detalizuotas techninėje specifikacijoje. Pirkimo sutartyje taip pat gali būti pateikta nuoroda į techninę specifikaciją, nustatant, kad techninė specifikacija yra neatsiejama pirkimo sutarties dalis (priedas).		PO ir NO	

<p>Sutarties šalių teisės ir pareigos, atsakomybė</p>	<p>Rekomenduojama kiekvienu konkrečiu atveju pirkimo sutarties šalių teises ir pareigas apibrėžti, atsižvelgiant į perkamų darbų ir (ar) paslaugų specifiką, sutarties pobūdį, pirkimo sutartimi siekiamus tikslus ir kitas svarbias aplinkybes.</p> <p>Pavyzdžiai:</p> <p>PO ar NO teisės:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kontroliuoti ir prižiūrėti, ar darbų atlikimo, paslaugų teikimo, eiga, kiekis, kaina, kokybė, naudojimas atitinka pirkimo sąlygų, techninės specifikacijos reikalavimus, tiekėjo pasiūlymą, aktus, PVM sąskaitas faktūras, teisės aktų reikalavimus; • atlikti bet kokius patikrinimus, kurie PO ar NO atrodo reikalingi, kilus įtarimui ar siekiant išvengti grėsmės, kad tiekėjas nesugebės laiku atlikti darbų, teikti paslaugų ar darbai atliekami, paslaugos teikiamos, nekokybiškai, neprofesionaliai, pažeidžiant teisės aktų, techninės specifikacijos, pasiūlymo reikalavimus; • raštu reikalauti šalinti defektus ar trūkumus, nepriimti nekokybiškai atliktų darbų, suteiktų paslaugų ir nemokėti už netinkamai atliktus darbus, suteiktas paslaugas, iki nustatytų defektų ar trūkumų pašalinimo, jei tai įmanoma arba pašalinti trūkumus trečiųjų asmenų pagalba tiekėjo sąskaita; • darbų vykdymo, paslaugų teikimo metu raštiško ir motyvuoto prašymo pagrindu reikalauti tiekėjo darbuotojo (tiekėjo pareigas vykdančio asmens) pakeitimo, jei mano, kad šis asmuo netinkamai vykdo pareigas; • nutraukti sutartį, esant sutartyje nustatytoms sąlygoms, (PO ir NO aprašomi konkretūs sutarties nutraukimo atvejai) (taip pat VPĮ 90 straipsnyje nurodytais atvejais, šį sąlyga taikoma PO); • pakeisti (kartu su tiekėju) sutarties sąlygas, sutartyje nustatyta tvarka, (PO ir NO aprašomi konkretūs/detalizuoti sutarties keitimo atvejai) 	<p>CK: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr</p>	<p>PO ir NO</p>	<p>Sutarčių laisvės principo įgyvendinimas bet kuriuo atveju negali reikšti VPĮ ir kitų imperatyviųjų teisės aktų reikalavimų nepaisymo, t. y. visais atvejais sutartyje įtvirtintos sutarties šalių teisės ir pareigos neturi prieštarauti VPĮ ir kitiems teisės aktų reikalavimams.</p> <p>Pastaba.</p> <p>VPĮ nuostatos taikomos tik PO, NO aprašant sutarties šalių teises ir pareigas nesivadovauja VPĮ.</p> <p>PO ir NO negali piktnaudžiauti savo teise nustatyti (parengti) sutarties sąlygas, jas pritaikydamos tik savo poreikių tenkinimui ir neatsižvelgdamos į tiekėjo poreikius bei interesus. Sutartyje visais atvejais nustatant šalių teises ir pareigas turi būti išlaikyta šalių teisių ir pareigų pusiausvyra (pavyzdžiui, pirkimo sąlygose įtvirtinta PO ar NO teisė reikalauti iš tiekėjo mokėti 0,2 proc. dydžio netesybas už darbų atlikimo vėlavimą, tuo tarpu tiekėjui nesuteikta teisė reikalauti netesybų iš PO ar NO už apmokėjimo už atliktus darbus vėlavimą ar kitų įsipareigojimų nevykdymą ar netinkamą vykdymą – tokios sutartyje įtvirtintos nelygiavertės sąlygos, galėtų būti traktuojamos</p>
--	--	--	-----------------	---

	<p>(įskaitant VPĮ 89 straipsnyje nurodytus atvejus, ši sąlyga taikoma PO);</p> <ul style="list-style-type: none"> • pasinaudoti sutarties įvykdymo užtikrinimu, jei tiekėjas nevykdo savo sutartinių įsipareigojimų ar vykdo juos netinkamai (įspėjus prieš tai tiekėją ir nurodžius, dėl kokio pažeidimo reikalavimas pateiktas) (išskyrus atvejus, kai sutarties įvykdymo užtikrinimas gali būti netaikomas, t. y. mažos vertės sutartims, teisės aktuose nustatyta PO, o NO nėra apibrėžta). <p>PO ar NO pareigos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tinkamai ir sąžiningai vykdyti sutartį; • pateikti tiekėjui reikiamus dokumentus (pavyzdžiui, rangos sutarties atveju, statybą leidžiantį dokumentą, darbo projektą ir pan.); • pateikti tiekėjui reikiamas medžiagas, įrangą, priemones, atlaisvinti statybvietai ar kt. (pagal sutarties objekto pobūdį); • sutarties vykdymo metu bendradarbiauti su tiekėju, teikiant sutarties vykdymui pagrįstai reikalingą informaciją, kurios pateikimo būtinybė iškilo sutarties vykdymo metu; • tiekėjui tinkamai įvykdžius sutartinius įsipareigojimus, priimti iš tiekėjo atliktus darbus, suteiktas paslaugas, sutartyje nustatyta tvarka; • tiekėjui tinkamai įvykdžius sutartinius įsipareigojimus, sumokėti tiekėjui už sutartyje nustatyta tvarka ir terminais tinkamai atliktus darbus, suteiktas paslaugas, tiektas prekes pagal sutartyje nustatytą kainą; • sutarties vykdymo metu sudaryti tiekėjui galimybę patekti į statybvietai teritoriją (jei tai reikalinga, atsižvelgiant į pirkimo sutarties objektą, pavyzdžiui, rangos sutarties atveju tiekėjui reikalinga patekti į objektą, kuriame atliekami darbai); 			<p>kaip PO ar NO piktnaudžiavimas, dėl to netinkamos).</p>
--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • suteikti reikiamus įgaliojimus tiekėjui veikti PO ar NO vardu (jei tai reikalinga, pavyzdžiui, projektavimo rangos sutarties atveju, jei tiekėjas įpareigojamas ir įgaliojamas PO ar NO vardu gauti statybą leidžiantį dokumentą); • užtikrinti iš tiekėjo sutarties vykdymo metu gautos ir su sutarties vykdymu susijusios informacijos konfidencialumą ir apsaugą. Pasibaigus sutartinių įsipareigojimų įvykdymo terminui, tiekėjui paprašius raštu, grąžinti visus iš tiekėjo gautus sutarčiai vykdyti reikalingus dokumentus; • tinkamai vykdyti kitus įsipareigojimus, kurie yra nustatyti sutartyje ir teisės aktuose (pavyzdžiui, <u>VPI</u>, <u>CK</u>, <u>Statybos įstatyme</u> ir kt.). <p>Tiekėjų teisės:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gauti sutartyje nurodyto dydžio užmokestį už laiką, tinkamai ir kokybiškai atliktus darbus, suteiktas paslaugas; • prašyti, kad PO ar NO pateiktų su tinkamu sutarties vykdymu susijusią informaciją ar dokumentus, kurių pateikimo būtinybė atsirado sutarties vykdymo metu; • įvykdyti sutartinius įsipareigojimus anksčiau sutartyje numatyto termino; • patekti į PO ar NO valdomas patalpas, tiek, kiek tai būtina atlikti darbus, suteikti paslaugas bei įvykdyti kitus sutartyje nustatytus įsipareigojimus (jei tai reikalinga pagal sutarties objekto pobūdį); • suderinus su PO ar NO, įrengti statybos aikštelėje laikinus statinius, konstrukcijas ir įrenginius (rangos sutarties atveju); • sandėliuoti medžiagas, įrenginius, prekes (atsižvelgiant į pirkimo sutarties objekto pobūdį); • reikalauti, kad PO ar NO tinkamai ir laiku vykdytų kitus sutartinius įsipareigojimus. 			
--	---	--	--	--

	<p>Tiekėjo pareigos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tinkamai ir sąžiningai vykdyti sutartį; • per sutartyje nurodytus terminus pateikti sutarties įvykdymo užtikrinimą (išskyrus atvejus, kai sutarties įvykdymo užtikrinimas gali būti netaikomas, t. y. mažos vertės sutartims.), civilinės atsakomybės draudimus (pavyzdžiui, rangos sutarties atveju), pateikti kitus reikalingus dokumentus (jei taikoma); • prieš 3 (tris) darbo dienas (ar kitą nurodytą terminą) nuo sutarties pasirašymo paskirti už sutarties vykdymą atsakingus asmenis, kurių kvalifikacija atitinka pirkimo sąlygų reikalavimus (jeigu buvo keliami); • sutartyje nustatytu laiku atlikti darbus, suteikti paslaugas, ir perduoti PO ar NO; ištaisyti nustatytus trūkumus, jei tokie buvo; • laikytis saugos darbe, sveikatos, civilinės saugos, technologinių, aplinkos apsaugos (žemės, oro, vandens, gruntinių vandenų ir kt.), sanitarijos, gaisrinės saugos, techninių ir kitų reikalavimų (atsižvelgiant į pirkimo sutarties objekto pobūdį) bei susijusių PO ar NO nurodymų, nepažeisti trečiųjų asmenų interesų ir užtikrinti, kad nurodytų reikalavimų laikytusi tiekėjo bei jo pasitelktų trečiųjų asmenų (subrangovų) darbuotojai. Už nurodytų reikalavimų nesilaikymo kilusias pasekmes visais atvejais atsako tiekėjas; • pateikti visus dokumentus, numatytus techninėje specifikacijoje, bei konsultuoti PO ar NO kitais, su tiekėjo sutartiniais įsipareigojimais susijusiais, klausimais; • raštu informuoti PO ar NO apie aplinkybes, kurios trukdo ir (ar) gali trukdyti jam tinkamai vykdyti sutartį nedelsiant po to, kai jis apie jas sužinojo ar turėjo sužinoti; • vykdydamas sutartį, vadovautis PO ar NO nurodymais, paaiškinimais; 			
--	---	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • dalyvauti PO ar NO organizuojamose susirinkimuose ir pasitarimuose (jei tokie bus rengiami). Jei tiekėjas ar jo atstovas susirinkime / pasitarime nedalyvauja, nepaisant to, jis įsipareigoja vykdyti susirinkimo / pasitarimo metu priimtus sprendimus; • užtikrinti iš PO ar NO sutarties vykdymo metu gautos ir su sutarties vykdymu susijusios informacijos konfidencialumą ir apsaugą. Pasibaigus sutartinių įsipareigojimų įvykdymo terminui, PO ar NO paprašius raštu, grąžinti visus iš PO ar NO gautus sutarčiai vykdyti reikalingus dokumentus; • PO ar NO prašymu teikti jai išsamias ataskaitas apie darbų atlikimo, paslaugų teikimo eigą (įskaitant, bet neapsiribojant, išsamius pranešimus apie esamą sutarties vykdymo stadiją, numatomus įvykdymo terminus, aplinkybes, galinčias daryti įtaką įvykdymo terminams ir kt.); • informuoti PO ar NO apie sutartį vykdančius subrangovus; • tinkamai vykdyti kitus įsipareigojimus, kurie numatyti sutartyje ir galiojančiuose teisės aktuose (pavyzdžiui, <u>VPI</u>, <u>CK</u>, <u>Statybos įstatyme</u> ir kt.). <p>Pastaba. PO ar NO ir Tiekėjo teises ir pareigas PO ar NO nusistato patys neapsiribojant pateiktais aukščiau pavyzdžiais šios priklauso nuo perkamo dalyko specifikos ir keliamų reikalavimų</p> <p>Atsakomybė. Taip pat šiame sutarties skyriuje šalys nusimato delspinigių skaičiavimo tvarka ir (ar) atvejus už kokių pareigų nevykdymą gali būti skiriamos baudos.</p>			
--	---	--	--	--

<p><i>Sutarties kaina ir mokėjimo tvarka, įskaitant avanso mokėjimo tvarką, jeigu numatoma</i></p>	<p>Pagal Kainodaros taisyklių nustatymo metodiką sutartyje privalo nurodyti, koks sutarties kainos apskaičiavimo būdas ar jų derinys yra taikomas. Atskiroms sutarties dalims gali būti taikomi skirtingi kainos apskaičiavimo būdai.. Pagal Kainodaros taisyklių nustatymo metodiką nustatant kainodaros taisykles, galima nustatyti, įskaitant, bet neapsiribojant, šiuos pasiūlymo (sutarties) kainos apskaičiavimo būdus: fiksuotos kainos, fiksuoto įkainio, fiksuotos kainos su peržiūra, fiksuoto įkainio su peržiūra, kintamo įkainio, sutarties vykdymo išlaidų atlyginimo.</p>	<p>Kainodaros metodika: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/04cbd4205bd811e79198ffdb108a3753/asr</p>	<p>PO ir NO</p>	
	<p>Mokėjimo tvarka. Mokėjimo laikotarpiai turi atitikti Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymo 5 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Pirkimo sutartyje turi būti nustatyta atsiskaitymo su tiekėju už pagal pirkimo sutartį atliktus darbus, suteiktas paslaugas tvarka. Sutartyje turėtų būti nustatyta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ar pagal sutartį yra mokamas avansinis mokėjimas, jei taip, kokio jis dydžio ir kokia jo sumokėjimo tvarka; • ar tiekėjui yra sumokama visa sutarties kaina, įvykdžius sutartyje nustatytus įsipareigojimus, ar mokėjimas yra vykdomas dalimis; jeigu mokėjimas vykdomas dalimis, turi būti nustatyta, kokios tos dalys; • kokie yra atsiskaitymo terminai; • ar yra nustatytas tiesioginis atsiskaitymas su subtiekejais; jei taip, kokios šio atsiskaitymo sąlygos ir tvarka, kitos atsiskaitymo sąlygos (jei taikoma konkrečiu atveju). 	<p>Įstatymas: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3DCC460F8996/asr</p>	<p>PO ir NO</p>	

	<p>Sutartyje taip pat turi būti nustatyta, kad sąskaitos faktūros turi būti pateikiamos ir apdorojamos (peržiūrimos, patikrinami rekvizitai, apmokamos) tik elektroninėmis priemonėmis, t. y. negali būti leidžiama ne elektroninėmis priemonėmis pateikti sąskaitas faktūras (VPĮ 22 straipsnio 3 dalis)</p>	<p>VPĮ: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C54AFFAA7622/asr</p>	PO	
<p><i>Sutarties peržiūros sąlygos ar pasirinkimo galimybės, jeigu tai numatoma</i></p>	<p>Sutartyje turi būti numatyta galimybė keisti sutarties kainą dėl kainų lygio pokyčio, mokesčių, minimalaus darbo užmokesčio dydžio pasikeitimų bei kitų objektyvių aplinkybių, taip pat informacija apie galimybę pagal tą pačią sutartį įsigyti papildomų paslaugų ir (ar) darbų, kurių poreikis gali atsirasti dėl prekių tiekimo, paslaugų teikimo, darbų atlikimo termino pratęsimo, perkamų kiekių, apimčių, objekto pakeitimo ir kt.</p> <p>Pirkimo sutartyje turi būti nurodyta tokių galimų pakeitimų ar pasirinkimo galimybių apimtis (gali būti procentais), pobūdis ir aplinkybės, kuriomis tai gali būti atliekama, taip pat tokių pakeitimų įforminimo tvarka.</p> <p><i>Pastaba.</i> Tais atvejais, kai paslaugų teikimo ir (ar) darbų atlikimo trukmė kartu su numatytu sutarties pratęsimu yra ilgesnė negu 6 mėnesiai, sutartyje privalo būti nustatyta su mokesčių pasikeitimu nesusijusi sutarties kainos peržiūros sąlyga, išskyrus atvejus, kai dėl kainos apskaičiavimo būdo toks perskaičiavimas yra negalimas (pavyzdžiui, taikant kintamo įkainio arba išlaidų atlyginimo kainodarą)</p>	<p>VPT rekomendacijos: https://vpt.lrv.lt/lt/naujienos/del-viesojo-pirkimo-pardavimo-sutarciau-kainu-ir-kitu-salygu-perziurejimo</p> <p>VPT (paslaugų ir (ar) statybos rangos darbų kainos perskaičiavimo pavyzdžiai bei sąlygos) pavyzdžiai: https://vpt.lrv.lt/lt/naujienos/del-kainu-perskaiciavimo-taisykliu-sutartyse</p>	PO ir NO	

<p>Paslaugų ir (ar) statybos rangos darbų kokybė, perdavimo ir priėmimo tvarka</p>	<p>Sutartyje aprašoma paslaugų ir (ar) statybos rangos darbų kokybė, paslaugų ir (ar) statybos rangos darbų perdavimo ir priėmimo tvarką</p> <p>Pastaba. Apmokėjimai vykdomi pasirašius priėmimo-perdavimo aktą, kurio pagrindu išrašyta (-os) sąskaita (-os) faktūra (-os), išskyrus atvejus, jeigu sutarties šalys susitaria dėl avanso apmokėjimo (žiūr. „Sutarties kaina ir mokėjimo tvarka, įskaitant avanso mokėjimo tvarką, jeigu numatoma“).</p> <p>Priimant suteiktas paslaugas ir (ar) atliktus statybos rangos darbus laikytis sutartyje nustatytos tvarkos, kadangi Agentūrai vertinant prašymus dėl subsidijos suteikimo vertinamas ir šis aspektas. Taip bus išvengta mokėjimo prašymų teikiamų Agentūrai tikslinimo, o subsidijos suteiktos greičiau.</p> <p>Taip pat atkreipiamas dėmesys, kad vykdant statybos rangos darbus vykdomi tarpiniai atliktų statybos rangos darbų aktavimai t. y. kiekvieną mėnesį priklausomai kiek per mėnesį ar atitinkamą laikotarpį yra atliktą statybos rangos darbų, todėl tik pasirašyto akto pagrindu galimi apmokėjimai. Pažymėtina, kad tokia tvarka turi būti numatyta ir sutartyje.</p>		PO ir NO	
<p>Garantiniai įsipareigojimai</p>	<p>Gali būti taikomi kaip pavyzdžiui nustatyti CK 6.698 straipsnyje arba netaikomi. Garantiniai įsipareigojimai siejami su statybos rangos darbais arba paslaugų sutartimis kur paslaugą suteikus privalo būti taikomi garantiniai įsipareigojimai.</p>	<p>CK: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr</p>	PO ir NO	
<p>Sutarties galiojimas,</p>	<p>Galiojimas. Sutartyje apibrėžiamas sutarties galiojimo terminas, paslaugų ir (ar) darbų pradžia ir paslaugų suteikimo ir (ar)</p>	<p>VPĮ: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/</p>	PO ir NO	<p>VPĮ 86 str. 5 d. įtvirtintos sutarties termino nustatymo sąlygos. Sutartyje privaloma nustatyti, paslaugų</p>

<p>stabdymas ir pratęsimas</p>	<p>darbų atlikimo terminas. Atkreiptinas dėmesys, kad sąvokos „sutarties galiojimo terminas“ ir „sutartinių įsipareigojimų įvykdymo terminas“ nėra tapačios: sutarties galiojimo terminą sudaro tiekėjo sutartinių įsipareigojimų (sumontavimo / paslaugų suteikimo / darbų atlikimo) įvykdymo terminas nuo sutarties įsigaliojimo dienos, kai pavyzdžiui, sutartis pasirašoma ir tiekėjas pateikia tinkamą sutarties įvykdymo užtikrinimą, iki visiškų sutartinių įsipareigojimų įvykdymo, t. y. atsiskaitymo su tiekėju, statybos užbaigimo akto gavimo ir pan., todėl tiekėjo sutartinių įsipareigojimų įvykdymo terminas gali būti trumpesnis už pačios sutarties galiojimo terminą, bet ne atvirkščiai. Rekomenduojama terminą nurodyti mėnesiais, o ne konkrečia data.</p> <p>Pastaba. Visose sutarties dalyse darbų atlikimo terminas turi būtų nurodytas vienodas ir atitikti pirkimo metų skelbtą informaciją. Būtina nurodyti, kad Sutartis galioja iki visiško joje numatytų įsipareigojimų įvykdymo.</p> <p>Pratęsimas. Sutarties šalys, vykdydamos sutartį, gali susidurti su įvairiais sunkumais ir (ar) nenumatytomis aplinkybėmis. Tais atvejais, kai ekonomiškai naudingiausiam pasiūlymui išrinkti nėra pasirenkamas sutartinių įsipareigojimų įvykdymo terminas (kaip vienas iš ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų. PO ar NO turi teisę pirkimo dokumentuose nustatyti galimybę pratęsti šalių sutartinių įsipareigojimų įvykdymo bei sutarties galiojimo terminus, nurodant konkrečią pratęsimo trukmę bei galimų pratęsimų skaičių, taip pat konkrečias aplinkybes, kurioms esant, galėtų būti pratęstas sutarties įvykdymo terminas bei pakeitimų inicijavimo, pagrindimo, derinimo ir įforminimo tvarka.</p>	<p>TAR.C54AFFAA7622/asr</p> <p>CK: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr</p>		<p>teikimo, darbų atlikimo laikotarpį, kuris negali būti ilgesnis, nei 3 (treji) metai nuo sutarties įsigaliojimo, jei nėra pagrįstų sąlygų, dėl kurių terminas galėtų būti ilgesnis, taip pat įtvirtinti atvejai, kai, atsižvelgiant į perkamo objekto ypatybes ir siekiant racionalaus lėšų panaudojimo šis terminas galėtų būti nustatomas ilgesnis (taikoma PO).</p>
---------------------------------------	--	--	--	--

	<p>Pavyzdžiai.</p> <p>Aplinkybės pratęsimui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • naujų teisės aktų, turinčių įtakos sutartyje numatytų darbų atlikimui, pasikeitimas, panaikinimas; • išskirtinai nepalankių gamtinių sąlygų (taikoma darbams, kurių kokybė priklauso nuo gamtinių sąlygų), kurios buvo nenumatomos arba kurių joks patyręs tiekėjas nebūtų galėjęs tikėtis ir tai įvertinti; • bet kokio vėlavimo, kliūčių ar trukdymų, sukeltų arba priskiriamų pirkimo vykdytojui arba pirkimo vykdytojo personalui, arba tretiesiems asmenims. <p>PO ar NO nusistato sutarties pratęsimo aplinkybes, neapsiribojant pateiktais aukščiau pavyzdžiais.</p> <p>Pastaba.</p> <p>Jeigu yra numatoma sutarties pratęsimo galimybė ji turi sutapti su pirkimo metu paskelbtomis sąlygomis. Pratęsimo terminas nusirodomas mėnesiais (pvz. 6 mėn.), o ne konkreči data (pvz. iki xxxx.xx.xx).;</p> <p>Sustabdomas.</p> <p>Sutartyje gali būti įtvirtinama ir sustabdymo galimybė, tačiau termino sustabdymas aktualus tik tuo atveju, jeigu sutartyje jos įvykdymo terminas yra apibrėžtas ne konkrečia data, bet atitinkamu laikotarpiu. Pavyzdžiui, jeigu sutartyje nurodyta, kad darbai turi būti atlikti per devynis mėnesius nuo sutarties sudarymo, sustabdžius sutarties vykdymą dėl sutartyje nurodytų priežasčių, sutarties nuostata dėl darbų atlikimo termino neturės būti keičiama. Tačiau, jeigu sutartyje yra nurodyta konkreči darbų atlikimo data, pavyzdžiui, 2023 m. kovo 1 d., net ir sustabdžius sutarties vykdymą dėl sutartyje nurodytų priežasčių, sutartyje nurodyta jos įvykdymo data turės būti</p>			
--	---	--	--	--

	<p>pakeista, kadangi dėl darbų vykdymo stabdymo darbai nebus atlikti 2023 m. kovo 1 d.</p> <p>Pirkimo dokumentuose ir sutartyje įtvirtinant galimybę stabdyti sutartinių įsipareigojimų vykdymo terminą, reikia nurodyti aplinkybes, kurioms atsiradus sutartinių įsipareigojimų įvykdymas gali būti stabdomas ir maksimalus terminas kokiam gali būti sustabdytas sutarties vykdymas, bei sustabdymo įforminimo tvarka.</p> <p>Pavyzdžiai. Aplinkybės sustabdymui:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vykdamas rangos darbų sutartis rekomenduojama įsitvirtinti sąlygas, kurioms esant būtų galima tokias sutartis stabdyti: papildomi archeologiniai tyrinėjimai, kurie nebuvo numatyti, bet kuriuos būtina atlikti; • papildomos projektavimo paslaugos (kai darbai buvo perkami pagal techninį projektą); • vėluojama perduoti dalį statybvietės (rekonstruojamame pastate dar veikia įstaigos ir pan.); • trečiųjų šalių įtaka; • sustabdytas finansavimas arba trūksta finansavimo; • laiku neatlaisvinta darbų vieta; • būtinas papildomas laikas įvykdyti papildomų darbų pirkimą; laiku nepateikta įranga, kurią privalo pateikti pirkimo vykdytojas; bet koks nenumatomas gamtos jėgų veikimas, kurio joks patyręs tiekėjas nebūtų galėjęs tikėtis; • fizinės kliūtys arba kitos nei klimatinės fizinės sąlygos, su kuriomis vykdamas darbus susidurta statybvietėje, ir tų kliūčių ar sąlygų tiekėjas nebūtų galėjęs pagrįstai numatyti; • bet koks uždelsimas ar sutrikimas dėl atliekamo sutarties pakeitimo; • kitos aplinkybės, kurios nebuvo žinomos pirkimo vykdymo metu ir su kuriomis susidurtų bet kuris tiekėjas. 			
--	--	--	--	--

	<p>PO ar NO nusistato sutarties pratęsimo aplinkybes, neapsiribojant pateiktais aukščiau pavyzdžiais.</p> <p>Sutartinių įsipareigojimų, kurių vykdymas buvo sustabdytas, vykdymo terminas turi būti pratęsiamas ne tam laikotarpiui, kiek trunka sutartinių įsipareigojimų vykdymo sustabdymas, o laikotarpiui, kuris, išnykus aplinkybėms, dėl kurių sutartinių įsipareigojimų (jų dalies) vykdymas buvo sustabdytas, pagal sutartį buvo likęs tiekėjo sutartinių įsipareigojimų (jų dalies) vykdymui iki kol sutartinių įsipareigojimų (jų dalies) vykdymas buvo sustabdytas.</p>			
--	---	--	--	--

<p>Sutarties keitimo ir nutraukimo galimybės ir pasekmės</p>	<p>Sutartis gali būti nutraukta sutartyje nurodytais atvejais, VPĮ 90 str. nurodytais ir CK nustatytais atvejais ir tvarka. Sutartyje turi būti aiškiai apibrėžti sutarties nutraukimo atvejai, įskaitant, bet neapsiribojant, nurodyta, kad sutartis gali būti nutraukta CK nustatytais atvejais.</p> <p>Pavyzdžiai (sutarties nutraukimo atveju).</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>PO ar NO turi teisę vienašališkai ne teismo tvarka nutraukti sutartį, jeigu tiekėjas (bet kuris jungtinės veiklos partneris) padaro esminį sutarties pažeidimą, tai yra:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>nesuteikia paslaugų ir (ar) nevykdo darbų arba suteikia paslaugas ir (ar) vykdo darbus akivaizdžiai per lėtai, kad spėtų juos užbaigti per PO ar NO nurodytą terminą, ir, gavęs PO ar NO pretenziją dėl vėlavimo, nesiima paspartinimo priemonių;</i> • <i>pažeidžia paslaugų ir (ar) darbų terminus ir priskaičiuotų netesybų už vėlavimą suma viršija X% pradinės sutarties vertės;</i> • <i>pažeidžia paslaugų ir (ar) darbų terminus ir dėl paslaugų ir (ar) darbų vėlavimo paslaugos ir (ar) darbai praranda prasmę PO ar NO, jeigu tokia sąlyga buvo nurodyta PO ar NO užduotyje;</i> • <i>nepasiekia minimalių ekonominio naudingumo kriterijų reikšmių ir parametrų ir, gavęs PO ar NO pretenziją, neištaiso pažeidimų;</i> • <i>padaro kitą sutarties pažeidimą, kuris atitinka esminio sutarties pažeidimo požymius, nurodytus CK, ir, gavęs PO ar NO pretenziją, neištaiso pažeidimo.</i> <p>PO ar NO nusistato sutarties nutraukimo atvejus, neapsiribojant pateiktais aukščiau pavyzdžiais.</p> <p>PO ir NO turi sutartyje nusimatyti sutarties keitimo atvejus. Sutartys sudaromos raštu jos pakeitimai turėtų</p>	<p>CK: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr</p> <p>VPĮ: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C54AFFAA7622/asr</p>	<p>PO ir NO</p>	<p>PO detalčiau žiūrėti VPĮ 90 str. komentarą, komentaro nuoroda pridėta lentelės pabaigoje.</p> <p>Pastaba. CK 6.217 str. 1 d. ir 5 d., įtvirtina bendruosius vienašališko sutarties nutraukimo pagrindus bei CK 6.721 str. reglamentuojamas vienašalis paslaugų sutarties nutraukimas. Tačiau nurodytas specialusis teisinis reguliavimas viešojo pirkimo būdu sudarytoms paslaugų teikimo sutartims gali būti taikomas tik tokiu atveju, jeigu PO sutartyje aiškiai ir tiksliai nurodo, jog sutartis galės būti nutraukiama CK nurodytais atvejais.</p> <p>PO atlikdama sutarties keitimą vadovaujasi sutarties nuostatomis ir VPĮ 89 str. Lentelės pabaigoje yra pridėta nuoroda VPĮ komentarą, taip pat į VPT sutarties keitimo gaires.</p> <p>NO atlikdama sutarties keitimą vadovaujasi sutartimi ir sutartyje nurodytais keitimo atvejais bei CK ir kitais teisės aktais.</p>
---	---	--	-----------------	--

	<p>būti taip pat sudaromi rašytinės formos, todėl sutartyje reikėtų apibrėžti ir tokių pakeitimų įforminimo tvarką.</p> <p>Pavyzdžiai (sutarties keitimo atveju). <i>Siūloma sutartyje nusimatyti visus galimus sutarties pakeitimo atvejus:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>nenumatytos fizinės sąlygos;</i> • <i>PO ar NO rizikos padariniai;</i> • <i>nenugalimos jėgos (force majeure) aplinkybės;</i> • <i>praleidimai, netikslumai, kiti neatitikimai techniniame projekte ir/ar techninėse specifikacijose;</i> • <i>techninio projekto sprendinių detalizavimas (remiantis STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“) darbo projekte, kuomet dėl to kyla būtinybė koreguoti darbų kiekių žiniaraščius;</i> • <i>negalėjimas naudoti pasiūlyme nurodytų medžiagų/įrangos dėl nuo Rangovo nepriklausančių aplinkybių (rinkoje nebegaminamos/nebetiekiamos) arba medžiagų/įrangos keitimas į analogiškas ne prastesnių, nei tiekėjo pasiūlyme nurodytas ir techninių specifikacijų reikalavimus atitinkančias, ne blogesnių eksploatacinių savybių medžiagas/įrangą;</i> • <i>būtinybė/tikslingumas koreguoti techninio projekto sprendinius dėl su darbais betarpiškai susijusių kitų infrastruktūros projektų įgyvendinimo;</i> • <i>pagrįsti trečiųjų asmenų reikalavimai, dėl darbų, susijusių su trečiųjų asmenų turtu, vykdymo (inžinierinių tinklų (vandentiekių, dujotiekių, elektros, telekomunikacijų, energijos ir/ar kitų tinklų), susisiekimu komunikacijų valdytojų ir pan.);</i> • <i>būtinybė/tikslingumas atsisakyti atskiro darbo ar mažinti apimtį dėl to, jog darbai ar jų dalis tapo nereikalingi Užsakovui ir/ar siekiant racionaliai naudoti Sutarties vykdymui skirtas lėšas;</i> 			
--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>ekonomiškesnio techninio sprendinio, nelemiančio Sutarties dalyko esminių savybių pasikeitimo, įgyvendinimas ir/ar darbų vykdymo technologijos parinkimas/pakeitimas;</i> • <i>laikinių darbų pakeitimai, neįtakojantys nuolatinių darbų rezultato;</i> • <i>dėl statybos normatyvinių dokumentų ar kitų teisės aktų reikalavimų pasikeitimo po statybą leidžiančių dokumentų, kurių pagrindu vykdomi darbai, išdavimo, jei dėl tokio pakeitimo nebuvo pakeistos viešojo pirkimo sąlygos ir būtina pasikeitusių teisės aktų reikalavimus įgyvendinti Sutarties vykdymo metu;</i> • <i>dėl statybos normatyvinių dokumentų reikalavimų vykdymo;</i> • <i>būtinybė/tikslingumas keisti darbų atlikimo, įrangos ir/ar medžiagų instaliavimo/įrengimo vietas;</i> • <i>būtinybė keisti subrangovus/subtiekėjus arba paskirtus specialistus (tuo atveju jei buvo vertinama specialistų kvalifikacija)</i> <p>PO ar NO nusistato sutarties keitimo atvejus, neapsiribojant pateiktais aukščiau pavyzdžiais.</p>			
<p>Sutarties įvykdymo užtikrinimas</p>	<p>Sutarties įvykdymo užtikrinimas yra priemonė, kurią privalo nustatyti PO ir NO tam, kad būtų užtikrintas tinkamas sutarties (į)vykdymas ir kompensuoti galimi nuostoliai dėl netinkamo sutarties vykdymo, įskaitant neteisėto jos nutraukimo atvejį.</p> <p>Sutarties įvykdymas gali būti užtikrinamas <u>CK 6.70</u> straipsnyje nustatytais ir kitais prievolių užtikrinimo būdais.</p> <p>Pastaba. Sutarties įvykdymo užtikrinimo atveju dažniausiai nurodomas reikalaujamas užtikrinimo būdas, data, iki</p>	<p>CK: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr</p>	<p>PO ir (NO ne visais atvejais gali pasirinkti)</p>	<p>NO privaloma tik tada, jeigu to reikalauja kiti teisės aktai, kurie nustato priemonių ar programų įgyvendinimo tvarką ir tokie reikalavimai yra įtvirtinti kaip privalomi arba neįgyvendinus sutarties gali atsirasti nemaži nuostoliai pvz. nutraukus statybos rangos darbų sutartį.</p>

	<p>kurios galioja sutarties įvykdymo užtikrinimas (užtikrinimas turi galioti iki visiško sutartinių įsipareigojimų įvykdymo, t. y. apimti sutarties galiojimo terminą), sutarties įvykdymo užtikrinimo vertė.</p>			
<p><i>Ginčų sprendimo tvarka</i></p>	<p>Sutartyje turi būti įtvirtinta, kokia yra ginčų, kylančių iš sutarties ar susijusių su ja, jos pažeidimu, nutraukimu ar negaliojimu, sutarties sąlygų nevykdymu arba netinkamu vykdymu, sprendimo tvarka, pavyzdžiui, sąlygos dėl ginčų sprendimo derybų keliu, kokia šių derybų tvarka – terminas, per kurį ginčas gali būti išspręstas derybomis, jo pratęsimo sąlygos ir galimas laikotarpis (jei taikoma); taip pat rekomenduotina įtvirtinti, kas laikoma derybų pradžia (pavyzdžiui, diena, kurią viena iš šalių pateikė prašymą raštu kitai šaliai su siūlymu pradėti derybas); teisingumas, jei ginčo nepavyktų išspręsti derybų keliu (pavyzdžiui, ar ginčai sprendžiami Lietuvos Respublikos teismuose, ar arbitraže).</p>		<p>PO ir NO</p>	
<p><i>Subtiekėjai ir jų keitimo tvarka</i></p>	<p>Sutartyje turi būti pateikiama informacija apie tiekėjo pasitelkiamus subtiekėjus, nurodant sutarties dalį (-is), perduodamą (-as) subtiekėjui (-ams), taip pat pateikiama informacija apie galimą subtiekėjų keitimą (pavyzdžiui, dėl subtiekėjų bankroto, restruktūrizavimo bylos iškėlimo ar likvidavimo procedūros pradėjimo; ar, kai subtiekėjai nebeatitinka jiems keliamų kvalifikacinių reikalavimų; su jais nutraukiama sutartis dėl negalėjimo laiku ir tinkamai įvykdyti sutarties sąlygų ir kt.), ar naujų pasitelkimą (pavyzdžiui, kai paaiškėja, kad yra būtina pasitelkti naują (papildomą) subtiekėją, atsiradus pirkimo dokumentuose ir techninėje specifikacijoje nenurodytiems darbams ar nenurodytoms paslaugoms, be kurių nebūtų galima tinkamai įgyventi sutarties nuostatų; jei siekiant tinkamai ir laiku įvykdyti sutartį, būtina padidinti sutarties vykdymo spartą dėl nepalankių gamtinių sąlygų ar kitų objektyvių aplinkybių ir kt.</p>		<p>PO ir NO</p>	<p>PO detaliau žiūrėti VPĮ 88 straipsnio komentarą, nuoroda pateikiama šios lentelės pabaigoje.</p>

<p>PO vadovo sprendimu skiriamas asmuo (asmenys), atsakingas (atsakingi) už sutarties vykdymą</p>	<p>Sutartyje turi būti nurodomas už šios pareigos įgyvendinimą atsakingas asmuo, kuris, be kita ko, būtų atsakingas už visus su sutarties vykdymu susijusius klausimus, o tiekėjas galėtų betarpiškai su juo bendrauti sutarties vykdymo klausimais. Pirkimo sutartyje turėtų būti nurodomi šio asmens kontaktiniai duomenys (telefono numeris, elektroninio pašto adresas ar kita reikalinga informacija). Nurodyta nuostata yra glaudžiai susijusi su viešųjų pirkimų skaidrumo principo įgyvendinimu, kadangi ja užtikrinamas sklandus PO ir tiekėjo tiesioginio ryšio palaikymas.</p>		<p>PO</p>	<p>Gali taikyti ir NO, kad tiekėjas tiksliai žinotu su kuo komunikuoti ir bendrauti dėl sutarties vykdymo, tokiu atveju bus išvengta komunikacijos bei sutarties vykdymo pažeidimų.</p>
<p>Baigiamosios nuostatos</p>	<p>Šioje dalyje nurodomos atleidimo nuo atsakomybės esant nenugalimai jėgai „<i>Force majeure</i>“ aplinkybės.</p> <p>Informacijos pasikeitimo tvarka ir susirašinėjimas PO ar NO ir tiekėjo.</p> <p>Sutarties pasirašymo tvarka, pasirašomų sutarties egzempliorių skaičius ir pan.</p>	<p>CK: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB/asr</p> <p>Nutarimas: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.29724</p>	<p>PO ir NO</p>	
<p>Kitos nuorodos</p>	<p><i>VPI komentaras:</i></p> <p><i>VPT sutarčių keitimo gairės:</i></p> <p><i>VPT metodinė medžiaga:</i></p>	<p>https://klausk.vpt.lt/hc/lt/sections/360004647199-Vie%C5%A1%C5%B3j%C5%B3-pirkim%C5%B3-%C4%AFstatymo-komentaras</p> <p>https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/sutarciu_keitimo_gaires.pdf</p> <p>https://vpt.lrv.lt/lt/metodine-pagalba/gaires-ir-rekomendacijos</p>		